

**35 184**      **Verslag van de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten  
over haar werkzaamheden in 2018**

**Nr. 1**          **VERSLAG**  
Vastgesteld 4 april 2019

De commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten heeft de eer verslag uit te brengen over haar werkzaamheden in 2018.

De voorzitter van de commissie,  
Dijkhoff

De griffier van de commissie,  
Van der Leeden

## **1. Inleiding**

In het jaarverslag wordt allereerst ingegaan op de taak en de grondslag van de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (hierna: de commissie) en wordt een korte toelichting gegeven op de verschillende (type) vergaderingen en activiteiten van de commissie, en de stukken die daar behandeld worden. Vervolgens komt de samenstelling en ondersteuning van de commissie aan bod, en de frequentie en opkomst van de vergaderingen in 2018. Tot slot wordt een beknopt chronologisch overzicht gegeven van de in 2018 geagendeerde onderwerpen en (beleids)stukken die de commissie heeft ontvangen, en die besproken zijn.

Het jaarverslag is, mede als gevolg van het staatsgeheime karakter van de gedeelde informatie, geen uitputtende opsomming van de onderwerpen die in de commissie aan de orde zijn geweest.

## **2. Taak en grondslag van de commissie**

Het Reglement van Orde van de Tweede Kamer bepaalt in artikel 22 dat er een commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (hierna: de commissie) is. De commissie is belast met de parlementaire controle op de operationele taakuitvoering van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (hierna: de AIVD) en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (hierna: de MIVD). Dit betekent dat de commissie in beginsel enkel kennisneemt van staatsgeheime informatie. De grondslag voor het vertrouwelijk verstrekken van staatsgeheime informatie aan de commissie is gelegen in artikel 68 van de Grondwet, waarin de inlichtingenplicht aan beide Kamers der Staten-Generaal is geregeld. Tevens voorziet de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (hierna: de Wiv 2017), en tot 1 mei 2018 de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (hierna: de Wiv 2002), in de mogelijkheid om beide Kamers der Staten-Generaal vertrouwelijk te informeren.<sup>1</sup>

Een nieuwe bepaling geïntroduceerd met de Wiv 2017, betreft de behandeling van meldingen van vermoedens van misstanden bij de AIVD of de MIVD door de afdeling klachtbehandeling van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (hierna: de CTIVD). Blijkens artikel 131, lid 8 Wiv 2017 kunnen eventuele staatsgeheime gegevens uit de oordelen omtrent een melding en de reactie van de betreffende minister hierop, vertrouwelijk ter kennisneming aan een of beider kamers der Staten-Generaal worden medegedeeld. In de praktijk betekent dit dat de commissie daarvan op de hoogte zou moeten worden gesteld.<sup>2</sup> Sinds de inwerkingtreding van de Wiv 2017, is dit nog niet voorgekomen.

## **3. Vergaderingen en activiteiten van de commissie**

De commissie komt gemiddeld minstens één keer per maand bij elkaar ten behoeve van vergaderingen, gesprekken en werkbezoeken.

### *Reguliere vergaderingen*

---

<sup>1</sup> Zie met name artikel 12 en 113 Wiv 2017, respectievelijk artikel 8 en 79 Wiv 2002.

<sup>2</sup> Kamerstuk 34 588, nr. 3, p. 186 (MvT).

In de reguliere vergaderingen worden (beleids)stukken van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: de minister van BZK), de minister van Defensie en de minister van Justitie en Veiligheid (hierna: de minister van J&V) betreffende de AIVD, de MIVD en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (hierna: de NCTV) besproken. Daarnaast worden gerubriceerde stukken van de CTIVD, van de Algemene Rekenkamer (hierna: de ARK) en - sinds haar oprichting in het kader van de Wiv 2017 - van de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (hierna: de TIB)<sup>3</sup> besproken, alsmede de reacties van de betreffende ministers hierop. Tot slot wordt de commissie schriftelijk en mondeling geïnformeerd over actualiteiten, en worden (vaak op verzoek van de commissie zelf) presentaties gegeven over specifieke thema's of landen.

In de regel worden deze vergaderingen bijgewoond door de betrokken ministers (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Defensie en Veiligheid en Justitie), (eventueel) vergezeld door de secretaris-generaal van het betreffende departement, de (plv) directeur-generaal van de AIVD (vergezeld door maximaal één AIVD-medewerker), de (plv) directeur van de MIVD (tevens vergezeld door maximaal één MIVD-medewerker) en de (plv) NCTV.

#### *Extra vergaderingen*

Extra vergaderingen worden ad hoc ingepland met de betrokken minister(s), bijvoorbeeld naar aanleiding van een specifieke gebeurtenis.

#### *Vergaderingen in besloten kring*

Vergaderingen in besloten kring zijn met alleen de commissieleden, die over het algemeen besluitvormend van aard zijn. Zo worden er besluiten genomen over de jaarplanning en het jaarverslag van de commissie, over haar werkwijze en eventuele uitbreiding, en over specifieke onderwerpen die behandeld zijn in de reguliere vergaderingen. Daarnaast beslist de commissie over klachtbrieven van derden en verzoeken om inzage in het archief van de commissie, of over de ontvangst van buitenlandse delegaties.

#### *Gesprekken*

Naast de vergaderingen met de ministers, voert de commissie gesprekken met de CTIVD, de Algemene Rekenkamer (hierna: de ARK) en de TIB. Gesproken wordt over de geheime bijlagen bij toezichtsrapporten van de CTIVD, de gerubriceerde rapportages van de ARK en gerubriceerde brieven van de TIB.

#### *Werkbezoeken*

De commissie streeft er naar twee keer per jaar een werkbezoek af te leggen aan de AIVD, de MIVD en/of de NCTV.

Alle vergaderingen en activiteiten worden naast de leden van de commissie ook bijgewoond door de griffier en de adviseur van de commissie.<sup>4</sup> Van de vergaderingen en de gesprekken wordt een verslag gemaakt, welke door de commissie wordt vastgesteld in de eerst daaropvolgende vergadering. Deze verslagen zijn staatsgeheim gerubriceerd.

## **4. Vergaderstukken van de commissie**

---

<sup>3</sup> De TIB is een onafhankelijke commissie die vooraf toetst of de inzet van een aantal bijzondere bevoegdheden door de AIVD en de MIVD rechtmatig is. Zie [www.tib-ivd.nl](http://www.tib-ivd.nl).

<sup>4</sup> Zie ook onder paragraaf 3.

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de verschillende (beleids)stukken die in de commissie besproken worden.

#### 4.1 Begrotings- en verantwoordingsinformatie AIVD/MIVD

In de rapportage *Naar een sterker functionerende CIVD* (4 december 2014) is de commissie geadviseerd de ministers te verzoeken de (geheime aspecten van de) begrotingen en financiële verantwoordingen betreffende de AIVD en de MIVD voortaan te agenderen in de commissie.<sup>5</sup> Deze informatie werd immers nergens geagendeerd. Wel werden de voortgangsrapportages en jaarverslagen van de AIVD en de MIVD besproken. Sinds 2015 worden ook de jaarplannen van de AIVD en de MIVD in de commissie behandeld, en de Geïntegreerde Aanwijzing (zie hieronder voor een nadere toelichting).

Tussen 2016 en 2018 is op verschillende momenten overleg geweest tussen de commissie en de ministers van BZK en van Defensie over wat de commissie nodig heeft om haar budgetrecht uit te kunnen oefenen, en op welke momenten zij over deze informatie zou moeten beschikken. De ARK heeft de commissie bij dit proces op verschillende momenten van advies voorzien. De diverse overleggen hebben geleid tot een verdere verscherping van de controle op de begrotings- en verantwoordingsinformatie van de AIVD en de MIVD, en tot overeenstemming over onderstaande begrotings- en verantwoordingscyclus met de ministers:

#### Begrotingsbehandeling en financiële verantwoording AIVD/MIVD



Hieronder volgt een korte toelichting op de stukken die in de commissie besproken worden in het kader van de begrotings- en verantwoordingscyclus.

#### *Geïntegreerde Aanwijzing Inlichtingen- en Veiligheid*

<sup>5</sup> Deze rapportage is vertrouwelijk en derhalve niet raadpleegbaar. Wel heeft de commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten de vaste commissie Binnenlandse Zaken en de vaste commissie Defensie op 10 december 2015 per brief geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek. Deze brief is via [www.tweedekamer.nl](http://www.tweedekamer.nl) terug te vinden onder documentnummer 2015D49861.

De Geïntegreerde Aanwijzing Inlichtingen- en Veiligheid (hierna: de GA I&V) beschrijft de behoefte aan inlichtingen vanuit verschillende behoeftezoekers, en wordt gezamenlijk vastgesteld door de Minister-President en de ministers van BZK en van Defensie, na overleg met de ministers van J&V en van Buitenlandse Zaken. De GA I&V bestaat uit een openbaar deel dat gepubliceerd wordt in de Staatscourant, en een geheim deel. Het geheime deel wordt besproken in de commissie, en bevat de onderzoeksdoelstellingen voor de komende vier jaar en de werkverdeling tussen de AIVD en de MIVD.

### *Jaarplannen*

De ministers van BZK en van Defensie werken de GA I&V uit in de jaarplannen (onderzoeksplannen) voor de AIVD onderscheidenlijk MIVD. De jaarplannen zijn vanwege hun inhoud staatsgeheim, maar worden op hoofdlijnen openbaar gemaakt en aan de Tweede Kamer aangeboden (aan de vaste commissies Binnenlandse Zaken en Defensie). De geheime jaarplannen worden integraal gedeeld met de commissie.

### *Voortgangsrapportages*

De AIVD en de MIVD leveren twee keer per jaar een voortgangsrapportage aan. In de voortgangsrapportages, die staatsgeheim gerubriceerd zijn, leggen de AIVD en de MIVD verantwoording af over de voortgang van de operationele taakuitvoering (zoals vastgesteld in de jaarplannen) over de betreffende periode.

### *Begrotingsbrieven*

Met de ministers van BZK en van Defensie is in 2018 afgesproken dat gelijk met de verzending in september van de begrotingen van het ministerie van BZK en het ministerie van Defensie aan de Tweede Kamer, de commissie geïnformeerd wordt over de geheim gerubriceerde aspecten van deze begrotingen. In deze brieven wordt de commissie op hoofdlijnen geïnformeerd over de uitsplitsing van het budget over de verschillende onderdelen van de AIVD en de MIVD. Tevens wordt aandacht besteed aan de trends die voor de nationale veiligheid relevant zullen zijn in het aankomend jaar. Bij deze brieven wordt voor elke dienst een bijlage gevoegd met grafisch materiaal teneinde de relevante cijfers inzichtelijk te maken.

### *Jaarverslagen*

De AIVD en de MIVD brengen jaarlijks vóór 1 mei gelijktijdig aan beide kamers der Staten-Generaal een openbaar verslag uit van de wijze waarop de AIVD en de MIVD hun taken in het voorafgaande kalenderjaar hebben verricht. In het verslag wordt volgens de Wiv 2017 in ieder geval volledig overzicht gegeven van:

- de aandachtsgebieden waarop de dienst zijn activiteiten in het afgelopen jaar heeft gericht;
- de aandachtsgebieden waarop de dienst zijn activiteiten in het lopende jaar in ieder geval zal richten.

In het openbare jaarverslag blijft vermelding achterwege van in ieder geval de gegevens die zicht geven op:

- door de dienst aangewende middelen in concrete aangelegenheden;
- door de dienst aangewende geheime bronnen;
- het actuele kennisniveau van de dienst.

Deze gegevens kunnen de ministers vertrouwelijk meedelen aan een of beide kamers der Staten-Generaal. In de praktijk betekent dit dat de AIVD en de MIVD een geheim jaarverslag aan de commissie doen toekomen.

## 4.2 Overige vergaderstukken

### *Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland*

In de commissie wordt ook het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (hierna: het DTN) behandeld. Het DTN is onder andere gebaseerd op informatie van de AIVD en de MIVD, en wordt twee à drie keer per jaar uitgegeven door de NCTV. Een samenvatting van het DTN wordt openbaar gemaakt, maar het DTN zelf is staatsgeheim gerubriceerd, en wordt besproken in de commissie.

### *Het Cybersecuritybeeld Nederland*

Het Cybersecuritybeeld Nederland (hierna: het CSBN) is een jaarlijkse uitgave van de NCTV dat inzicht biedt in ontwikkelingen, belangen, dreigingen en weerbaarheid op het gebied van cybersecurity. Het komt tot stand in samenwerking met publieke partijen, waaronder de AIVD en de MIVD, en met private partijen. Sinds 2018 kent het CSBN ook een gerubriceerde versie, welke in de commissie wordt behandeld.

### *Actualiteitenbrieven*

De commissie ontvangt van de ministers van BZK en van Defensie voor iedere reguliere vergadering een zogeheten actualiteitenbrief. Hierin wordt de commissie door de AIVD respectievelijk de MIVD op de hoogte gesteld van actuele gebeurtenissen of ontwikkelingen.

### *Ministerbrieven met aanvullende informatie*

De commissie kan de verantwoordelijke ministers verzoeken om aanvullende informatie over een specifiek onderwerp. Deze informatie wordt soms in de vorm van een mondelinge presentatie gegeven, maar wordt vaak ook per brief met de commissie gedeeld. Ook komt het voor dat nog openstaande toezeggingen aan de commissie per brief door de betreffende minister worden afgedaan. Alle brieven van de ministers gericht aan de commissie worden geagendeerd.

### *Toezichtsrapporten van de CTIVD*

Sommige toezichtsrapporten van de CTIVD hebben een geheime bijlage. Deze bijlagen worden altijd (door de betrokken minister) aan de commissie aangeboden, en op twee momenten besproken:

- De CTIVD licht in een gesprek het rapport toe, en beantwoordt eventuele vragen van de commissie. Dit gebeurt in afwezigheid van de ministers.
- Het rapport, de daarbij behorende geheime bijlage en de reactie van de minister worden in een reguliere commissievergadering besproken, waarbij de verantwoordelijke minister bevraagd kan worden door de commissie. Dit gebeurt in afwezigheid van de CTIVD.

### *Gerubriceerde brieven van de TIB*

De TIB heeft in 2018 een voortgangsbrief naar de Tweede Kamer gestuurd. De daarin genoemde getallen werden door de ministers van BZK en van Defensie als staatsgeheim beoordeeld, en derhalve gewit in de openbare versie van de brief. De gerubriceerde versie is in de commissie behandeld. De verwachting is dat het in de toekomst vaker zal voorkomen dat (staatsgeheim gerubriceerde) brieven van de TIB in de commissie worden behandeld. De stukken worden altijd, net als bij de geheime bijlagen bij de toezichtsrapporten van de

CTIVD, eerst in een gesprek met de TIB zelf besproken, en daarna in een vergadering met de betrokken ministers behandeld.

#### *Gerubriceerde rapportages van de ARK*

De commissie behandelt ook stukken van de ARK, bijvoorbeeld gerubriceerde brieven bij de resultaten van de verantwoordingsonderzoeken, of geheime bijlagen bij rapporten (zoals bij het rapport *Bezuinigingen en intensiveringen bij de AIVD in 2015*<sup>6</sup>). Ook de stukken van de ARK worden altijd eerst in een gesprek met de ARK besproken, en daarna met de betrokken ministers.

#### *Brieven van derden*

Tot slot ontvangt de commissie enkele brieven per jaar van burgers en instellingen met vragen, klachten of opmerkingen aangaande de AIVD en de MIVD. In de vergadering wordt besloten wat met deze brieven dient te gebeuren.

### **5. Samenstelling en ondersteuning van de commissie**

Ingevolge artikel 22, lid 2, tweede volzin van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer bestond de commissie tot en met 2 april 2018 uit de voorzitters van de vijf grootste fracties: Dijkhoff (VVD), voorzitter van de commissie, Wilders (PVV), Pechtold (D66), Van Haersma Buma (CDA) en Klaver (GroenLinks).

Om de coalitie- en oppositieverhouding in de commissie in evenwicht te brengen, besloot de commissie conform artikel 22, lid 2, derde volzin van het Reglement van Orde, uit te breiden met één lid, te weten een fractievoorzitter van een oppositiefractie. De commissie heeft voorzitters van de oppositiefracties benaderd, op volgorde van fractiegrootte. Omdat de fractievoorzitter van de SP<sup>7</sup> had aangegeven geen zitting te willen nemen in de commissie, besloot de commissie de heer Asscher van de PvdA<sup>8</sup> voor te dragen als zesde lid.<sup>9</sup> De commissie betreurt het dat de fractievoorzitter van de SP heeft afgezien van lidmaatschap van de commissie.

Op 3 april 2018 stemde de Tweede Kamer in met de benoeming van de heer Asscher als zesde lid.<sup>10</sup> Op 8 oktober 2018 heeft de heer Jetten de heer Pechtold opgevolgd als fractievoorzitter van D66.

De commissie wordt ondersteund door een griffier, een adviseur en een commissie-assistent. De griffier en de adviseur dragen gezamenlijk zorg voor onder andere de voorbereiding en planning van de vergaderingen, het opstellen van annotaties, adviezen en de vergaderverslagen alsmede het onderhouden van de ambtelijke contacten met de AIVD, de MIVD, de departementen, de CTIVD, de ARK en de TIB. Voor de griffier ligt hierbij de nadruk op het proces, voor de adviseur op de inhoud. De commissie-assistent is onder andere verantwoordelijk voor het in ontvangst nemen, registreren en versturen van (post)stukken alsmede de archivering daarvan, het inplannen van vergaderingen en het uitnodigen van ministers en commissieleden voor de verschillende activiteiten van de commissie. Alle drie

---

<sup>6</sup> Kamerstuk 30 977, nr. 114 (bijlage).

<sup>7</sup> De SP had in 2018 14 zetels in de Tweede Kamer.

<sup>8</sup> De PvdA had in 2018 9 zetels in de Tweede Kamer.

<sup>9</sup> Kamerstuk 34 920 nr. 1.

<sup>10</sup> *Handelingen II 2017/18*, nr. 68, item 23.

de stafleden zijn door de AIVD gescreend en beschikken over een Verklaring van Geen Bezwaar (hierna: een VGB).

Sinds december 2018 wordt de commissie tevens ondersteund door de Dienst Analyse en Onderzoek (DAO) van de Tweede Kamer. Ten behoeve van iedere reguliere vergadering wordt sindsdien door twee informatiespecialisten een overzicht aangeleverd van nieuwsberichten gerelateerd aan inlichtingen- en veiligheidsdiensten in binnen- en buitenland. De betreffende informatiespecialisten beschikken niet over een VGB en hebben derhalve geen inzicht in de onderwerpen die in de commissie worden besproken (anders dan wat na afloop in de jaarverslagen wordt vermeld). Zij stellen de overzichten enkel op basis van openbare bronnen op.

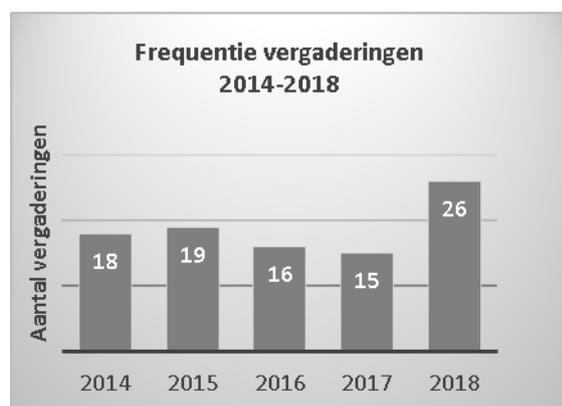
## 6. Frequentie en opkomst van de vergaderingen

De commissie heeft in 2018 in totaal 26 keer vergaderd:

Aantal vergaderingen in 2018	
Reguliere vergaderingen	12
Extra ingeplande vergaderingen (bijvoorbeeld n.a.v. een specifieke gebeurtenis)	4
Gesprekken met de ARK	1
Gesprekken met de CTIVD	3
Gesprekken met de TIB	1
Vergaderingen in besloten kring (met alleen de commissieleden)	5
Totaal 2018	26

De frequentie ligt hiermee aanzienlijk hoger dan in 2017, toen de commissie 15 keer bijeenkwam (zie *grafiek 1*). Hiervoor zijn meerdere verklaringen, waarvan de belangrijkste is dat de vergaderingen in besloten kring tot en met 2017 niet (altijd) apart werden meegeteld. Besloten is dit vanaf heden wel te doen, aangezien deze vergaderingen de afgelopen jaren een steeds belangrijkere rol hebben gekregen in het functioneren van de commissie.

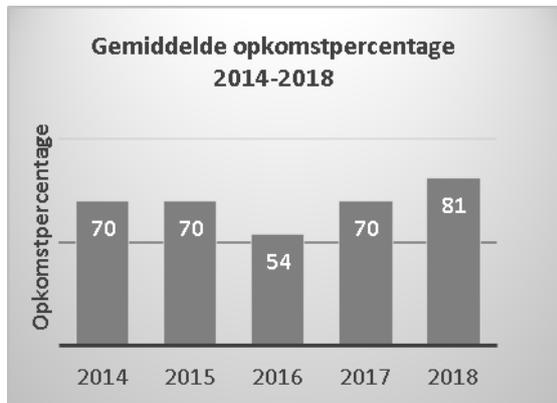
Daarnaast heeft de commissie, in tegenstelling tot 2018, in 2017 geen overleggen gehad met de CTIVD en de TIB (die pas in mei 2018 is opgericht), en werden er minder extra vergaderingen gehouden (twee in 2017 in plaats van vier in 2018).



Grafiek 1

In aanvulling op bovengenoemde vergaderingen, heeft de commissie in 2018 één werkbezoek afgelegd.

De gemiddelde opkomst van de vergaderingen lag in 2018, evenals de frequentie, aanzienlijk hoger dan voorgaande jaren. In 2017 was de opkomst 70%, in 2018 lag dit percentage op 81% (zie *grafiek 2*).<sup>11</sup>



*Grafiek 2*

## **7. Chronologisch overzicht van door de commissie behandelde onderwerpen en (beleids)stukken**

*18 januari 2018*

De commissie kwam op 18 januari 2018 twee keer bijeen: ten behoeve van een reguliere vergadering met de ministers van BZK en van Defensie, en in besloten kring, met alleen de commissieleden.

In de reguliere vergadering is, voortbordurend op eerdere vergaderingen over dit onderwerp, met de ministers van BZK en van Defensie gesproken over wat de commissie nodig heeft om haar budgetrecht goed uit te kunnen oefenen. In een brief aan de beide ministers heeft de commissie een aantal uitgangspunten geformuleerd: Welke informatie heeft de commissie nodig? Wanneer heeft de commissie de informatie nodig? Ten aanzien van dit laatste gaf de commissie in de vergadering aan het vooral belangrijk te vinden dat de geheime delen van de begrotingen van de AIVD en de MIVD tijdig in de commissie behandeld kunnen worden, dat wil zeggen voordat over de openbare begrotingen van de ministeries begin/half december gestemd wordt. De commissie en de ministers bereikten in de vergadering van 18 januari 2018 niet op alle punten overeenstemming. Besloten werd het onderwerp op een later moment opnieuw te agenderen.

---

<sup>11</sup> Voor wat betreft 2017, is de genoemde 70% het gemiddelde over het hele jaar genomen. In 2017 is per eind maart de samenstelling van de commissie gewijzigd van tien naar vijf leden. Tot en met maart was de gemiddelde opkomst 66%, van april tot en met december was dit 71%. Voor wat betreft 2018, is 81% eveneens het gemiddelde over het hele jaar genomen. In 2018 is per begin april de samenstelling van de commissie gewijzigd van vijf naar zes leden. Zowel tot en met maart als in de periode van april tot en met december, was de gemiddelde opkomst 81%.

Naar aanleiding van de actualiteitenbrief van de AIVD is onder meer gesproken over de relatie tussen twee specifieke landen, de ontwikkelingen in Venezuela en de mogelijke overstap van Nederlanders van ISIS in Syrië en Irak naar ISIS in Somalië.

Naar aanleiding van een eerder gedane toezegging, gaf de AIVD een uitgebreide presentatie over een (gezamenlijk AIVD en MIVD) onderzoek naar een bepaald land. Er werd onder andere verteld over de inlichtingenpositie van de AIVD en de MIVD in het onderzoek en ontwikkelingen op het gebied van terrorisme aldaar.

Tot slot heeft de commissie gevraagd naar een ontvoeringszaak.

In besloten kring vergaderde de commissie op 18 januari over een eerder in de commissie besproken casus. Op vrijdag 24 november 2017 meldde *De Volkskrant* dat een Syrische ISIS-strijder herkend is tijdens een optreden in debatcentrum De Balie in Amsterdam op 14 september 2017.<sup>12</sup> Ook in een uitzending van *Nieuwsuur* is dit aan de orde gekomen.<sup>13</sup> Naar aanleiding van deze berichtgeving is de commissie eind 2017 op haar verzoek per brief door de ministers van BZK en van J&V over deze casus geïnformeerd, hebben commissieleden circa 40 schriftelijke vragen gesteld, en is op verschillende momenten over dit onderwerp gesproken met de ministers van BZK en van J&V. Alles overwegende, besloot de commissie op 18 januari 2018 in besloten kring de CTIVD te vragen een feitenonderzoek naar deze casus (hierna: casus De Balie) uit te voeren. De commissie besprak in deze vergadering de mogelijke onderzoeksvragen.

Verder is gesproken over enkele interne aangelegenheden, waaronder de wijze van verslaglegging van de vergaderingen.

*22 februari 2018*

Op 22 februari 2018 kwam de commissie ook twee keer bijeen: één keer betrof het een reguliere vergadering met de ministers van BZK, van Defensie en van J&V en één keer betrof het een vergadering in besloten kring.

In de reguliere vergadering is gesproken over de zaak van de heer (Marco) Kroon. De aanleiding waren verklaringen van de heer Kroon in de media over zijn betrokkenheid bij een geweldsincident in het kader van een geheime militaire operatie in Afghanistan, in 2007.<sup>14</sup> Op verzoek van de commissie stuurde de minister van Defensie de commissie op 14 februari 2018 een brief over deze zaak. De brief is in de vergadering besproken.

In het kader van de MIVD-actualiteitenbrief zijn diverse onderwerpen besproken, waaronder de situatie in Syrië en de bestrijding van ISIS.

Daarnaast is uitvoerig gesproken over een brief van de minister van BZK naar aanleiding van berichten in *De Volkskrant* en een uitzending in *Nieuwsuur* over hackactiviteiten van de AIVD tegen de Russische Federatie.<sup>15</sup>

---

<sup>12</sup> H. Modderkolk, 'Uit het kalifaat gevlucht naar ... Amsterdam', *De Volkskrant* 24 november 2017.

<sup>13</sup> 'Nieuwsuur' (*Syrische IS-strijder verblijft op valse papieren in Nederland*), NPO, 24 november 2017.

<sup>14</sup> Zie onder andere A. Meesterburrie, 'Marco Kroon zegt man te hebben gedood die hem gevangen hield', *NRC* 8 februari 2018.

<sup>15</sup> 'Nieuwsuur' (*Hackteam AIVD gaf FBI cruciale info over Russische inmenging verkiezingen*), NPO, 25 januari 2018, en (onder andere) H. Modderkolk, 'Zo kwam het verhaal over het cruciale werk van de AIVD in het

In het kader van actualiteitenbrief van de AIVD is gesproken over het verheerlijken van het geweld in Syrië tijdens een preek in een moskee in Hoorn.<sup>16</sup>

Vervolgens is door de AIVD een presentatie verzorgd over het inlichtingenbeeld ten aanzien van een bepaald land en is naar aanleiding van enkele toezeggingen gesproken over het inrichten van een sharia rechtbank in Mali en over een specifiek land waar de AIVD onderzoek naar doet.

Tevens heeft de commissie op deze dag in besloten kring vergaderd over de uitbreiding van de commissie met één lid om de coalitie- en oppositieverhouding in evenwicht te brengen. Zoals in paragraaf 5 is vermeld, besloot de commissie de Kamer te vragen ermee in te stemmen de heer Asscher (PvdA) te benoemen tot zesde lid van de commissie, omdat de fractievoorzitter van de SP had aangegeven geen zitting te willen nemen in de commissie.

*5 april 2018*

In de vergadering van 5 april, waarbij de ministers van BZK, van Defensie en van J&V aanwezig waren, is allereerst gesproken over terugreizende Syrische statushouders. Voorts kwam het geheime deel van het DTN nr. 47 uitgebreid aan de orde. In dit kader is onder andere gesproken over ontwikkelingen op het gebied van terrorismefinanciering in Nederland, de positie van ISIS in Libië, het radicaliseren van familie- en vriendennetwerken van ISIS-strijders, de mediaberichten over betrokkenheid bij het in kaart brengen van politieke tegenstanders van de Turkse regering, het geweldspotentieel in rechts- en links radicale groepen en de relatie tussen terrorisme en criminaliteit.

Vervolgens zijn twee toezichtsrapporten van de CTIVD aan de orde gekomen, over het onderzoek naar de rechtmatigheid van de verwerving van datasets met grote hoeveelheden (persoons)gegevens door de AIVD en de MIVD, en over de tapstatistieken van de AIVD en de MIVD.<sup>17</sup>

Tot slot is de commissie in deze vergadering door de minister van BZK op de hoogte gesteld van aanwijzingen van de AIVD voor de betrokkenheid van Iran bij de moord op Ahmad Nissi in 2017 (hierna: casus Iran). Ook de moord op Ali Motamed in 2015 kwam in dit verband ter sprake. Door de commissie is de vraag gesteld of de informatie van de AIVD niet openbaar gemaakt kon worden.<sup>18</sup> Besloten werd een extra vergadering in te plannen om verder te spreken over deze casus.

Vanwege tijdgebrek zijn de actualiteitenbrieven van de AIVD en de MIVD doorgeschoven naar de vergadering van 17 april 2018.

*17 april 2018*

In de vergadering van 17 april met de ministers van BZK, van Defensie en van J&V is allereerst gesproken over de actualiteitenbrief van de MIVD. De commissie heeft in dit kader

---

onderzoek naar Russische beïnvloeding van de Amerikaanse verkiezingen tot stand', *De Volkskrant*, 25 januari 2018.

<sup>16</sup> S. Schoonhoven, 'Jihadpreek' in Hoorn', *De Telegraaf*, 17 februari 2018.

<sup>17</sup> *Kamerstuk* 34 588, nr. 52 (bijlage), *Kamerstuk* 29 924, nr. 155 (bijlage).

<sup>18</sup> Deze informatie is openbaar gemaakt op 8 januari 2019. De ministers van BZK en van Buitenlandse Zaken hebben de Tweede Kamer per brief geïnformeerd: *Kamerstuk* 35 000-V, nr. 56.

vragen gesteld over de groeiende invloed van Rusland in Afghanistan, de casus van twee in Nederland woonachtige Afghanen naar aanleiding van een uitzending van *Nieuwsuur*<sup>19</sup>, en de stand van zaken in de zaak van de heer (Marco) Kroon.

Vervolgens heeft de commissie naar aanleiding van de actualiteitenbrief van de AIVD de volgende onderwerpen ter sprake gebracht: de jihadisten in Nederland die in onderzoek zijn bij de AIVD, de nieuwe tak van Al Qaida (Tanzim Hurrasal-Din), de inlichtingenpositie van de AIVD op Al Qaida, het naar en in Europa reizen van ISIS-leden op vervalste Syrische en Europese documenten, heimelijke beïnvloeding door Rusland en de attributie van cyberaanvallen.

Verder is in deze vergadering uitgebreid gesproken over de in de vorige vergadering door de AIVD ingebrachte casus Iran. Op verzoek van de commissie zegde de minister van BZK een brief toe met een uitgebreid feitenrelaas over deze casus.

Ten slotte is de commissie door de MIVD mondeling op de hoogte gesteld van vier GRU-inlichtingenofficieren die in Nederland activiteiten hebben uitgevoerd met als doel te infiltreren in wifi-netwerken van de OPCW. Door de minister van Defensie werd toegezegd op een later moment terug te komen op de vraag van de commissie waarom deze informatie niet openbaar gemaakt kon worden.<sup>20</sup>

*31 mei 2018*

Op 31 mei 2018 kwam de commissie twee keer bijeen: één keer ten behoeve van een gesprek met de CTIVD, en één keer ten behoeve van een reguliere vergadering.

Het gesprek met de CTIVD stond in het teken van de toezichtsrapporten van de CTIVD over de inzet van de hackbevoegdheid door de AIVD en MIVD in 2015, en over het onderzoek naar de rechtmatigheid van multilaterale gegevensuitwisseling van de AIVD met betrekking tot (vermeende) jihadisten.<sup>21</sup>

Bij de reguliere vergadering waren de ministers van BZK en van Defensie aanwezig. Allereerst zijn de bovengenoemde CTIVD toezichtsrapporten besproken. Met name ten aanzien van het juridisch kader van het CTG-samenwerkingsverband heeft de commissie enkele vragen gesteld.

Daarnaast is gesproken over de invulling van het budgetrecht van de Kamer ten aanzien van de begrotingen van de AIVD en de MIVD. Met de ministers is afgesproken dat voortaan tegelijk met de verzending in september van de begrotingen van de ministeries van BZK en van Defensie naar de Kamer, de commissie schriftelijk wordt geïnformeerd over de uitsplitsing van het budget over de verschillende onderdelen van de AIVD en de MIVD. In deze brief wordt ingegaan op de voor de nationale veiligheid relevante trends, en worden relevante cijfers inzichtelijk gemaakt aan de hand van grafisch materiaal.

---

<sup>19</sup> 'Nieuwsuur' (*Wij vrezen voor ons leven na uitspraken Marco Kroon*), NPO, 15 april 2018.

<sup>20</sup> Deze informatie is uiteindelijk op 4 oktober 2018 door middel van een persconferentie van de minister van Defensie, de directeur van de MIVD en de ambassadeur van het Verenigd Koninkrijk bekend gemaakt. Zie ook de brief van de minister van Defensie d.d. 4 oktober 2018 aan de Tweede Kamer: *Kamerstuk* 33 694, nr. 21.

<sup>21</sup> *Kamerstuk* 29 924, nr. 149 (bijlage) en *Kamerstuk*, 29 924, nr. 161 (bijlage).

Ten aanzien van de actualiteitenbrief van de AIVD zijn door de commissie onder meer de volgende onderwerpen aan de orde gesteld: de expertise van ISIS op het gebied van eenvoudige chemische en biologische wapens, de rechts-extremistische Anti terreur Brigade (ATB) Special Forces, het steekincident in Den Haag op 5 mei 2018, personen die via Nederland uitreizen naar het strijdgebied Syrië/Irak en vrouwen in Koerdische opvangkampen.

Naar aanleiding van de actualiteitenbrief van de MIVD is gesproken over welke logistieke steunpunten en buitenlandse havens een specifiek land op het oog heeft en de militaire inzet op gebieden waarin ISIS nog actief is.

Vervolgens is de commissie door de AIVD en MIVD gebriefd over het contraterroreisme onderzoek naar ISIS en Al Qaida.

In deze vergadering is de AIVD tevens nader ingegaan op de eerder in de commissie besproken casus Iran. Toegezegd werd de commissie aan de hand van een tijdlijn nader te informeren over deze casus.

Ten slotte is de commissie door de MIVD nader geïnformeerd over de stand van zaken en ontwikkelingen inzake de casus van de vier GRU-inlichtingenofficieren.

*27 juni 2018*

Op 27 juni 2018 sprak de commissie met de minister van Defensie over de 1<sup>e</sup> voortgangsrapportage en het jaarverslag 2017 van de MIVD, alsook de MIVD-actualiteitenbrief. In het kader van de 1<sup>e</sup> voortgangsrapportage werd gesproken over het uitbouwen van het data-reductiestelsel in relatie tot de zorgplicht voor het zorgvuldig omgaan met data, achterstanden op het gebied van ICT, de inlichtingenpositie op Rusland, beschikbaarheid van humint-capaciteit in het binnen- en buitenland, en over de casus van de vier GRU-inlichtingenofficieren.

Met betrekking tot het MIVD jaarverslag is gesproken over de inzet van de capaciteit ten aanzien van contraterroreisme, het nucleaire akkoord (JCPOA) en de kernwapencapaciteit van Iran, alsook de omvang en groei van de MIVD.

Naar aanleiding van de actualiteitenbrief van de MIVD zijn door de commissie vragen gesteld over het onderzoek naar twee specifieke landen.

*28 juni 2018*

Op 28 juni kwam de commissie twee keer bijeen: één keer voor een gesprek met de ARK en één keer voor een reguliere vergadering.

In het gesprek met de ARK is gesproken over het ARK rapport met de resultaten van het verantwoordingsonderzoek over het AIVD jaarverslag uit 2017. In dit rapport geeft de ARK antwoord op een aantal vragen: Is het geld volgens de regels geïnd en besteed? Zijn de zaken goed geregeld? Heeft het beleid de gewenste effecten?

In de reguliere vergadering is met de ministers van BZK en van J&V gesproken. Allereerst is gesproken over het verantwoordingsonderzoek van de ARK en de reactie van de minister van

BZK hierop. Gesproken is onder andere over de constatering van de ARK dat de samenhang tussen beleidsdoelen, prestaties en financiële middelen nog kunnen worden verbeterd. Door de minister van BZK werd in dat kader toegezegd de onderlinge samenhang van de stukken te verbeteren en in het vervolg eind september de begrotingsbrief en eind 2018 het AIVD jaarplan naar de commissie te sturen.

Vervolgens is de eerste 1e voortgangsrapportage van de AIVD (over de periode januari-april) uitgebreid besproken. De commissie heeft in dit kader de volgende onderwerpen ter sprake gebracht: de dreiging van de invloed van het salafisme (op het onderwijs), de informatiepositie van de AIVD ten aanzien van salafisme in Nederland, het risico van spionage door China voor Nederlandse economische belangen, (pogingen tot) heimelijke politieke beïnvloeding door statelijke actoren, de heroriëntatie van de jihadistische beweging in Nederland, de geweldsbereidheid van rechts-extremisten en de cyberaanvallen van de Russische Federatie.

Naar aanleiding van de actualiteitenbrief van de AIVD heeft de commissie vragen gesteld over de aanhouding van drie personen op 17 juni 2018 in Rotterdam, casus De Balie en het plaatsen van nepprofielen op LinkedIn door China. Ook is verder gesproken over de eerder genoemde casus Iran.

*5 juli 2018*

Op 5 juli 2018 kwam de commissie drie keer bijeen: ten behoeve van een gesprek met de CTIVD, de reguliere vergadering en een vergadering in besloten kring.

Met de CTIVD sprak de commissie over het feitenonderzoek dat de CTIVD op verzoek van de commissie had uitgevoerd naar casus De Balie.

In de reguliere vergadering met de ministers van BZK en van J&V, is het toezichtsrapport van de CTIVD nader besproken. De commissieleden hebben de ministers bevraagd over de informatievoorziening richting de commissie in deze casus.

Eveneens op 5 juli heeft de commissie in besloten kring vergaderd. Er is gesproken over het conceptjaarverslag 2017 van de commissie, en over de eerder besproken casus Iran.

*13 september 2018*

In de reguliere vergadering van 13 september is de gerubriceerde versie van het CSBN 2018 besproken met de ministers van BZK en van Defensie (de minister van J&V was verhinderd). Dit was de eerste keer dat dit stuk in de commissie behandeld is; voorgaande jaren kende het CSBN geen gerubriceerde versie. Er is uitgebreid gesproken over de dreiging die van specifieke landen uitgaat, en de vraag is gesteld of een deel van de informatie gedeeld in de commissie niet op den duur ook in de openbaarheid aangekaart zou moeten worden. De ministers van BZK en van Defensie gaven aan uiteindelijk naar bekendmaking toe te willen, maar dat daartoe eerst nog enkele stappen gezet moesten worden.

Naar aanleiding van de actualiteitenbrief van de MIVD zijn vragen gesteld over ontwikkelingen in Syrië, Afghanistan, Noord-Korea en Iran. Voorts is gesproken over de militaire oefening van Rusland - VOSTOK 2018 - en de deelname van Chinese eenheden aan deze oefening.

De MIVD gaf daarnaast een update inzake de casus van de vier GRU-inlichtingenofficiëren waarover de commissie in april en mei was geïnformeerd. De commissie werd geïnformeerd over het voornemen van Nederland om in samenspraak met de Britten en de Amerikanen naar buiten te treden over deze operatie.

Naar aanleiding van een eerder door de minister van Defensie gedane toezegging, werd de commissie aan de hand van een infographic op de hoogte gebracht van de gevolgen van de Defensie Nota 2018 voor het budget van de MIVD.

Tot slot werd een uitgebreide presentatie gegeven over een casus die reeds enkele jaren herhaaldelijk in de commissie ter sprake komt.

In besloten kring heeft de commissie gesproken over het verzoek van een buitenlandse delegatie parlementariërs om een gesprek met de commissie. Besloten is de delegatie niet te ontvangen, maar het verzoek door te geleiden naar de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en voor Defensie.

#### *2 oktober 2018*

In de maand oktober is de commissie meerdere keren bijeen gekomen. De eerste keer was op 2 oktober 2018. Dit betrof een extra ingeplande vergadering, naar aanleiding van diverse berichten in de media op 27 september over de aanhouding van zeven personen op verdenking van het voorbereiden van een terroristisch misdrijf. Op haar verzoek ontving de commissie op 1 oktober een brief van de ministers van BZK en van J&V met nadere informatie over de aanhoudingen en de betrokkenheid van de AIVD terzake. Op 2 oktober heeft de commissie de ministers hierover gesproken. De commissie gaf aan in het vervolg eerder geïnformeerd te willen worden over vergelijkbare kwesties. De minister van BZK heeft toegezegd in ieder geval te zullen proberen de commissie tijdig te informeren, mocht een vergelijkbare situatie zich voordoen.

#### *4 oktober 2018*

Op verzoek van de minister van Defensie en de MIVD, vond op 4 oktober 2018 een extra vergadering plaats over de casus van de vier GRU-inlichtingenofficiëren waarover de commissie reeds enkele keren was geïnformeerd. Een paar uur na de vergadering zou de minister, samen met de ambassadeur van het Verenigd Koninkrijk, een persconferentie houden over deze operatie. De minister en de MIVD achtten het van belang de commissie daarvoor nog op de hoogte te stellen van de laatste ontwikkelingen, en nadere achtergrondinformatie te geven.

#### *10 oktober 2018*

Op 10 oktober 2018 sprak de commissie met de minister van J&V over het DTN48. Gesproken is over de rubricering van het geheime DTN. Het stuk bevat meerdere passages die niet staatsgeheim zijn, maar ook niet openbaar. Op een aantal specifieke onderwerpen is doorgevraagd of de informatie niet openbaar gemaakt zou kunnen worden. Een voorbeeld is de constatering dat er bij overheden of hulpverleners een 'positive security-bias' kan zijn, namelijk de misvatting dat vrouwen minder gevaarlijk zouden zijn dan mannen. Ook is besproken of bepaalde ontwikkelingen op het gebied van terrorismefinanciering openbaar

gemaakt zouden kunnen worden. Andere onderwerpen die aan bod kwamen zijn de Terrorismeafdeling (TA) van de Extra Beveiligde Inrichting (EBI) in Vught, en het vrijkomen van gedetineerde jihadisten de komende jaren. Er zijn enkele vragen gesteld over de PKK, en er is om aanvullende informatie gevraagd over de nieuw in Syrië opgerichte groep Tanzim Hurras al-Din. De vragen die niet door de minister van J&V beantwoord konden worden maar onder de verantwoordelijkheid van de minister van BZK vielen, werden doorgeschoven naar de geplande vergadering van 11 oktober.

*11 oktober 2018*

Op 11 oktober vond de reguliere vergadering van de commissie plaats, met de ministers van BZK en van Defensie. De minister van J&V was verhinderd, reden dat het DTN een dag eerder met hem was besproken. Een aantal resterende vragen over het DTN is door de minister van BZK en de AIVD beantwoord. Ook is enige tijd gesproken over specifieke informatie in het DTN ten aanzien van een bepaald land, en de vraag of deze informatie niet openbaar gemaakt zou kunnen worden. Aangegeven werd dat dit vooralsnog niet mogelijk was.

In deze vergadering zijn ook de begrotingen van de AIVD en de MIVD voor 2019 besproken. Ten aanzien van de AIVD is onder andere gevraagd naar de verdeling van financiële middelen per thema (cyber, landenonderzoek, radicalisering en extremisme en contraterrorisme), en hoe deze tot stand is gekomen. Ten aanzien van de MIVD is met name gesproken over waar de toegekende middelen naartoe gaan.

De 2<sup>e</sup> voortgangsrapportage van de AIVD is ook op 11 oktober behandeld. In dat kader is onder andere gesproken over de uitlatingen van de Amerikaanse ambassadeur naar aanleiding van de aanslag op Amsterdam Centraal Station, over digitale spionage door Rusland en over de beschikbare capaciteit voor specifieke onderzoeken.

Ook de 2<sup>e</sup> voortgangsrapportage van de MIVD is besproken. Hier ging de aandacht onder andere uit naar Chinese inlichtingenactiviteiten.

Naar aanleiding van de actualiteitenbrief van de AIVD is gesproken over één specifiek onderwerp. De commissieleden spraken de brede wens uit om dit onderwerp in de openbaarheid te behandelen.

*30 oktober 2018*

Tot slot heeft er op 30 oktober op verzoek van de minister van J&V een extra vergadering plaatsgevonden over casus De Balie. In deze vergadering gaf de minister een mondelinge toelichting op de aanhouding van de Syriër die een jaar eerder werd herkend als lid van een terreurgroep in debatcentrum De Balie in Amsterdam.

*8 november 2018*

Op 8 november sprak de commissie voor het eerst met de TIB. De aanleiding was de voortgangsbrief die de TIB op 1 november naar de Tweede Kamer had gestuurd: een openbare brief aan de voorzitter van de Kamer waar absolute getallen waren weggelakt, en

een gerubriceerde brief aan de commissie waar deze getallen wel zichtbaar waren.<sup>22</sup> In het gesprek met de TIB is een nadere toelichting gegeven op de aantallen, en zijn voorbeelden genoemd van gevallen waarin de TIB een aanvraag als onrechtmatig beoordeelt. Tot slot is specifiek ingegaan op één van de onrechtmatig ingeroepen spoedprocedures waaraan de TIB het oordeel heeft verbonden dat de verkregen gegevens vernietigd moesten worden.

In de reguliere vergadering van 8 november is met de ministers van BZK en van Defensie nader gesproken over de voortgangsbrief van de TIB. De verschillen tussen de AIVD en de MIVD zijn aan de orde gekomen, en er is uitgebreid gesproken over enkele aanvragen van de AIVD en de MIVD die door de TIB als onrechtmatig zijn verklaard.

Naar aanleiding van de actualiteitenbrief van de AIVD is onder meer gesproken over Chinese spionageactiviteiten, over personen die via Nederland zijn uitgereisd naar, zeer waarschijnlijk, het strijdtoneel in Irak of Syrië. Ook is opnieuw gesproken over de op 27 september aangehouden zeven personen op verdenking van het voorbereiden van een terroristisch misdrijf.

Naar aanleiding van de actualiteitenbrief van de MIVD is aandacht geweest voor mogelijke chemische strijdmiddelen in Syrië.

Tot slot hebben de directeur van de MIVD en de commandant der Strijdkrachten gezamenlijk een uitgebreide presentatie gegeven over de Russische militaire dreiging richting Europa en de NAVO-bondgenoten.

*19 december 2018*

Op 19 december kwam de commissie bijeen ten behoeve van een reguliere vergadering en een vergadering in besloten kring. Tijdens de reguliere vergadering werd de GA I&V 2019-2022 besproken met de ministers van BZK en van Defensie. Er is gesproken over de keuzes die in de GA I&V gemaakt zijn, en er is uitgebreid stil gestaan bij de gevolgen van de invoering van de Wiv 2017 voor de AIVD en de MIVD, en de mogelijkheden om dit in de openbaarheid te bespreken.<sup>23</sup>

In deze vergadering zijn ook de jaarplannen van de AIVD en de MIVD besproken. Ten aanzien van het jaarplan van de AIVD zijn door de commissie vragen gesteld over de gevolgen van bepaalde verschuivingen binnen de onderzoeken, en over de landen waarmee wordt samengewerkt binnen bepaalde onderzoeken. Door de commissie werd verder opgemerkt dat de operationele risico's niet waren meegenomen in het jaarplan. De minister van BZK zegde toe dit bij het volgende jaarplan wel te doen. Daarnaast gaf zij aan middels een addendum en conform de memorie van toelichting op de Wiv 2017, een paragraaf aan het jaarplan te zullen toevoegen over het gebruik van big data.<sup>24</sup> De commissie heeft het betreffende addendum (voor zowel het jaarplan van de AIVD als dat van de MIVD) in januari 2019 ontvangen en besproken.

Met betrekking tot het jaarplan van de MIVD merkten de commissieleden op behoefte te hebben aan meer informatie over de inlichtingenmiddelen die de MIVD voornemens is in te

---

<sup>22</sup> Kamerstuk 29 924, nr. 172.

<sup>23</sup> In een schriftelijk overleg met de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken is de minister van BZK, mede namens de minister van Defensie, ingegaan op dit onderwerp. Zie Kamerstuk 34 588, nr. 81, p. 10 en 13.

<sup>24</sup> Kamerstuk 34 588, nr. 3 (MVT), p. 133.

zetten ten behoeve van de verschillende onderzoeken, en met welke landen er wordt samengewerkt. Door de minister van Defensie wordt toegezegd deze elementen in het volgende jaarplan op te nemen.

Met de minister van J&V is in de vergadering van 19 december gesproken over een brief waarin een tiental toezeggingen wordt afgedaan.

Met de MIVD is gesproken over twee artikelen die op 8 en 10 december in de Telegraaf waren verschenen, over beweerde onderhandelingen tussen Defensie en de Taliban in verband met de gegijzelde Peter Oosterhuis. Met de AIVD is tot slot gesproken over signalen over anti-democratische gedragingen van het Cornelius Haga Lyceum in Amsterdam.<sup>25</sup>

In besloten kring heeft de commissie de jaarplanning voor 2019 besproken en vastgesteld. Daarnaast heeft de commissie twee brieven van burgers behandeld, en één inzageverzoek in haar archief. In paragraaf 8 wordt hier nader op ingegaan.

## **8. De behandeling van brieven van derden**

De commissie behandelde in 2018 twee brieven van burgers. Een van de twee brieven heeft de commissie doorgeleid naar de minister van BZK ter verdere behandeling. Het betrof een klacht over de AIVD. De tweede brief heeft de commissie voor kennisgeving aangenomen.

De commissie heeft daarnaast in 2018 een verzoek om inzage in het archief van de commissie ontvangen. De commissie heeft dit verzoek afgewezen, omdat zij het van groot belang acht dat de informatie die met de commissie gedeeld wordt, onder alle omstandigheden geheim blijft. Betrokkenen zijn schriftelijk op de hoogte gesteld van het besluit van de commissie.

---

<sup>25</sup> De zorgen ten aanzien van het Cornelius Haga Lyceum zijn openbaar bekend gemaakt op 7 maart 2019 in een brief van de NCTV aan de Burgemeester van Amsterdam: *Kamerstuk* 29 614, nr. 112 (bijlage).